Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

21 päivänä helmikuuta 2013 *

SEUT 48 artikla — Siirtotyöläisten sosiaaliturva — Asetukset (ETY) N:o 1408/71 ja (EY) N:o 883/2004 — Vakuutus vanhuuden ja kuoleman varalta — Erityismääräykset vanhuusvakuutusta koskevan kansallisen lainsäädännön soveltamiseksi — Etuuksien laskeminen

Asiassa C-282/11,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunal Superior de Justicia de Galicia (Espanja) on esittänyt 9.5.2011 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 6.6.2011, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Concepción Salgado González

vastaan

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) ja

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS),

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano (esittelevä tuomari) sekä tuomarit M. Ilešič, E. Levits, J.-J. Kasel ja M. Berger,

julkisasiamies: J. Mazák,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 24.5.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) ja Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS), edustajinaan abogado A. R. Trillo García ja abogado P. García Perea,

— Espanjan hallitus, asiamiehenään A. Rubio González,

— Euroopan komissio, asiamiehinään S. Pardo Quintillán ja V. Kreuschitz,

kuultuaan julkisasiamiehen 13.9.2012 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97 (EYVL L 28, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 5.4.2006 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 629/2006 (EUVL L 114, s. 1; jäljempänä asetus N:o 1408/71), ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 (EUVL L 166, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 16.9.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 988/2009 (EUVL L 284, s. 43; jäljempänä asetus N:o 883/2004) tulkintaa.

2 Ennakkoratkaisupyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Concepción Salgado González ja toisaalta Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (jäljempänä INSS) ja Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS), ja siinä on kyse pääasian kantajan vanhuuseläkkeen määrästä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Asetuksen N:o 1408/71 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jollei tämän asetuksen erityisistä säännöksistä muuta johdu, henkilöt, joihin tätä asetusta sovelletaan, ovat jäsenvaltion lainsäädännön mukaan samojen velvoitteiden alaisia ja nauttivat samoja etuja kuin tämän valtion kansalaiset.”

4 Kyseisen asetuksen 45 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos jäsenvaltion lainsäädännön mukaan etuuksia koskevan oikeuden saavuttamiseksi, säilyttämiseksi tai takaisinsaamiseksi järjestelmässä, joka ei ole 2 tai 3 kohdan mukainen erityisjärjestelmä, edellytetään vakuutus- tai asumiskausien täyttymistä, tämän jäsenvaltion toimivaltainen vakuutuslaitos ottaa huomioon tarpeellisessa määrin muiden jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaan täyttyneet vakuutus- tai asumiskaudet, olivatpa ne täyttyneet yleisessä järjestelmässä tai erityisjärjestelmässä ja joko palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana. Nämä kaudet otetaan huomioon ikään kuin ne olisivat sovellettavan lainsäädännön mukaisesti täyttyneitä kausia.”

5 Kyseisen asetuksen 46 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos jäsenvaltion lainsäädännön vaatimat edellytykset oikeudesta etuuksiin eivät täyty, ellei oteta huomioon 45 artiklan ja/tai 40 artiklan 3 kohdan säännöksiä, sovelletaan seuraavia sääntöjä:

a) toimivaltainen laitos laskee sen etuuden teoreettisen määrän, jota kysymyksessä oleva henkilö voisi hakea, jos kaikki vakuutus- tai asumiskaudet, jotka ovat täyttyneet niiden jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen mukaan, joiden alainen palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja on, olisivat täyttyneet kyseisessä jäsenvaltiossa ja sen soveltaman lainsäädännön mukaan etuuden myöntämispäivänä. – –;

b) toimivaltainen laitos määrää sen jälkeen etuuden todellisen määrän a alakohdassa tarkoitetun teoreettisen määrän perusteella ja tämän laitoksen soveltaman lainsäädännön mukaan ennen riskin toteutumista täyttyneiden vakuutus- tai asumiskausien keston suhteessa niiden vakuutus- tai asumiskausien kokonaispituuteen, jotka ovat täyttyneet kaikissa kyseessä olevissa jäsenvaltioissa ennen riskin toteutumista.”

6 Asetuksen N:o 1408/71 47 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Asetuksen 46 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun teoreettisen ja pro rata -määrän laskemiseksi sovelletaan seuraavia sääntöjä:

– –

g) jos jäsenvaltion lainsäädännön mukaan etuudet lasketaan keskimääräisten vakuutusmaksujen perusteella, tämän valtion toimivaltainen laitos määrää tämän keskimääräisen luvun yksinomaan sanotun valtion lainsäädännön mukaan täyttyneiden vakuutuskausien perusteella.”

7 Kyseisen asetuksen 89 artiklan mukaan ”erityismääräykset tiettyjen jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen täytäntöön panemiseksi ovat liitteessä VI”.

8 Asetuksen N:o 1408/71 liitteessä VI olevan H osan, joka koskee Espanjan kuningaskuntaa, 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”a) Asetuksen 47 artiklan mukaisesti Espanjan teoreettinen etuus lasketaan niiden vakuutetun tosiasiallisten maksujen perusteella, jotka kuuluvat viimeisen vakuutusmaksun espanjalaiseen sosiaaliturvaan maksamista välittömästi edeltäneille vuosille.

b) Saatua eläkkeen määrää korotetaan [korotusten] määrällä ja rahanarvon muutoksilla, jotka samanluonteisten eläkkeiden osalta lasketaan jokaista laskemisen jälkeistä vuotta kohden.”

9 Asetuksen N:o 883/2004 90 artiklassa säädetään, että asetus N:o 1408/71 kumotaan asetuksen N:o 883/2004 soveltamisen alkamispäivästä alkaen.

10 Asetuksen N:o 883/2004 87 artiklan 5 kohtaan sisältyy seuraava siirtymäsäännös:

”Henkilön, jolle on myönnetty eläke ennen tämän asetuksen soveltamisen alkamispäivää jossakin jäsenvaltiossa, oikeudet voidaan hänen pyynnöstään tutkia uudelleen tämä asetus huomioon ottaen.”

11 Kyseisen asetuksen 91 artiklan mukaan asetusta sovelletaan täytäntöönpanoasetuksen voimaantulopäivästä.

12 Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä 16.9.2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 987/2009 (EUVL L 284, s. 1) tuli sen 97 artiklan mukaan voimaan 1.5.2010.

Espanjan oikeus

13 Yleisen sosiaaliturvalain (Ley General de la Seguridad Social), sellaisena kuin se on muutettuna ja hyväksyttynä 20.6.1994 annetulla kuninkaan asetuksella (Real Decreto Legislativo) nro 1/1994, sellaisena kuin sitä sovellettiin pääasian tosiseikkoihin (jäljempänä LGSS), 161 §:n 1 momentin b kohdan mukaan vanhuuseläkkeen saamista koskevan oikeuden edellytyksenä on muun muassa se, että vakuutusmaksuja on maksettu vähintään 15 vuoden ajan.

14 LGSS:n 162 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Vanhuuseläkkeen määräytymisperuste eläkemaksuperusteisessa järjestelmässä on se suhdeluku, joka saadaan jakamalla 210:llä asianomaisen henkilön vakuutusmaksuperustat eläketapahtumaa edeltävää kuukautta välittömästi edeltäviltä 180 kuukaudelta.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

15 Salgado González maksoi vakuutusmaksuja Espanjassa itsenäisten ammatinharjoittajien erityiseen eläkejärjestelmään (Régimen Especial de Trabajadores Autónomos) yhteensä 3 711 päivältä 1.2.1989–31.3.1999 ja Portugalissa yhteensä 2 100 päivältä 1.3.2000–31.12.2005.

16 Hän haki vanhuuseläkettä Espanjassa. INSS myönsi hänelle 9.11.2006 eläkkeen 1.1.2006 lukien.

17 INSS vahvisti aluksi LGSS:n 162 §:n 1 momentin nojalla tämän etuuden ”määräytymisperusteeksi” 341,65 euroa kuukaudessa.

18 Tähän määrään päädyttiin laskemalla yhteen Espanjassa 1.1.1991–31.12.2005 maksetut vakuutusmaksuperustat ja jakamalla summa 210:llä; tämä jakaja vastaa – kuten käy ilmi unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta – 180 kuukaudessa eli 15 vuodessa maksettujen tavanomaisten vakuutusmaksujen (12 kertaa vuodessa) ja ylimääräisten vakuutusmaksujen (kaksi kertaa vuodessa) lukumäärää.

19 Tätä määräytymisperustetta mukautettiin ensimmäisen kerran siten, että sitä pienennettiin 53 prosentilla Salgado Gonzálezin vakuutusmaksuvuosien huomioon ottamiseksi. Tämän ensimmäisen alentamisen perusteella määräytymisperusteeksi saatiin 181,07 euroa.

20 Tämän jälkeen määräytymisperustetta mukautettiin uudelleen Espanjan kuningaskunnan maksettavaksi tulevan vanhuuseläkkeen osan määrittämiseksi. Tätä tarkoitusta varten INSS otti huomioon Salgado Gonzálezin Espanjassa maksamien vakuutusmaksujen suhteen verrattuna hänen kaikkiin vakuutusmaksuihinsa. Tämän jäsenvaltion maksettavaksi tulevaksi osaksi vahvistettiin 63,86 prosenttia tarkistetusta määräytymisperusteesta eli 115,63 euroa. Tästä määrästä tuli rahanarvon muutosten ja täydennysten lisäämisen jälkeen lopulta 371,36 euroa.

21 Salgado González vaati 8.1.2007, että tämä määrä on tutkittava uudelleen ja sen määräksi on vahvistettava 864,14 euroa kuukaudessa, koska hän katsoi, että vanhuuseläkettä, johon hänellä on oikeus, laskettaessa on otettava huomioon myös hänen Portugalissa maksamansa vakuutusmaksut.

22 INSS hylkäsi tämän vaatimuksen ja vahvisti tämän jälkeen eläkkeen määräksi 336,86 euroa kuukaudessa.

23 Tähän määrään päädyttiin LGSS:n 162 §:n 1 momentin nojalla laskemalla yhteen espanjalaiset vakuutusmaksuperustat, jotka oli maksettu 1.4.1984–31.3.1999 eli niiden 15 vuoden ajan, jotka edelsivät välittömästi Salgado Gonzálezin Espanjassa maksamaa viimeistä vakuutusmaksua ja jakamalla ne 210:llä. Koska pääasian kantaja oli kuitenkin alkanut maksaa vakuutusmaksuja Espanjan sosiaaliturvajärjestelmään vasta 1.2.1989, vakuutusmaksut 1.4.1984 ja 31.1.1989 väliseltä ajalta otettiin huomioon suuruudella 0.

24 INSS teki tähän määräytymisperusteeseen edellä tämän tuomion 19 ja 20 kohdassa selostetut mukautukset voidakseen määrätä etuuden todellisen määrän.

25 Käytettyään hallinnolliset muutoksenhakukeinot tuloksetta loppuun Salgado González nosti kanteen Juzgado de lo Social nº 3 de Ourensessa, joka hylkäsi samoin kanteen.

26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, jolle asiassa on valitettu, täsmentää, että INSS sovelsi pääasian kantajalle myönnettävän eläkkeen määräytymisperustetta määrittäessään sekä asetuksen N:o 1408/71 liitteessä VI olevan H osan 4 kohtaa että LGSS:n 162 §:n 1 momenttia.

27 Kansallinen tuomioistuin toteaa, että on selvää, että Salgado Gonzálezin Portugalissa maksamia vakuutusmaksuja ei ole mahdollista sisällyttää tälle myönnettävän espanjalaisen eläkkeen määräytymisperusteen laskentaan. Se katsoo kuitenkin, että INSS:n tämän määrän laskemisessa käyttämä menetelmä ei vastaa työntekijöiden vapaan liikkuvuuden asettamia vaatimuksia sosiaaliturvaetuuksien suhteen SEUT 48 artiklassa tarkoitetulla tavalla eikä kotimaassaan pysyvien työntekijöiden ja siirtotyöläisten yhdenvertaisen kohtelun suhteen asetuksen N:o 1408/71 3 artiklassa tarkoitetulla tavalla.

28 Erityisesti siitä, että yhteisön siirtotyöläisiin sovelletaan jakajaa 210 siitä huolimatta, että vakuutusmaksuvuosien määrä Espanjassa on alle 15, aiheutuu, että heidät asetetaan epäyhdenvertaiseen asemaan suhteessa kotimaisiin työntekijöihin, jotka maksavat vakuutusmaksuja Espanjaan. Yhteisön siirtotyöläiselle, joka on maksanut saman määrän vakuutusmaksuja Espanjan kuningaskunnassa ja jossakin toisessa jäsenvaltiossa kuin pelkästään Espanjassa vakuutusmaksuja maksanut kotimainen työntekijä, osoitetaan määräytymisperuste, joka on sitä alhaisempi, mitä vähemmän hän on maksanut vakuutusmaksuja Espanjassa. Tällainen tulos on vastoin SEUT 48 artiklassa määrättyä yhteisön tavoitetta välttää se, ettei etuuden sitä määrää pienennetä, jonka siirtotyöläinen saisi, jos hän ei olisi ollut siirtotyöläinen (ks. asia C-406/93, Reichling, tuomio 9.8.1994, Kok., s. I-4061, 26 kohta ja asia C-251/94, Lafuente Nieto, tuomio 12.9.1996, Kok., s. I-4187, 38 kohta).

29 Toisaalta ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin huomauttaa, että mitä enemmän työntekijä maksaa vakuutusmaksuja muussa jäsenvaltiossa kuin Espanjan kuningaskunnassa, sitä vähemmän hänellä on työuransa kuluessa aikaa maksaa espanjalaisia vakuutusmaksuja – jotka ovat ainoat vakuutusmaksut, jotka voidaan ottaa huomioon asetuksen N:o 1408/71 liitteessä VI olevan H osan 4 kohdan nojalla – LGSS:n 162 §:n 1 momentissa tarkoitetun 15 vuoden ajanjaksona. Nämä seikat erottavat Espanjassa vakuutusmaksuja maksavan siirtotyöläisen ja toisaalta sellaisen kotimaisen työntekijän, joka myös maksaa vakuutusmaksuja Espanjassa, tilanteet toisistaan, koska viimeksi mainitulla on koko työuransa aikaa kattaa nämä 15 vakuutusmaksuvuotta.

30 Tribunal Superior de Justicia de Galicia päätti näin ollen lykätä ratkaisun antamista ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko SEUT 48 artiklassa ja [asetuksen N:o 1408/71] 3 artiklassa esitettyjen yhteisön tavoitteiden sekä [saman asetuksen liitteessä VI olevan H osan 4 kohdan] sanamuodon mukaista tulkita tätä liitettä – – siten, että Espanjan teoreettinen etuus lasketaan niiden vakuutetun tosiasiallisten maksujen perusteella, jotka kuuluvat viimeisen vakuutusmaksun espanjalaiseen sosiaaliturvaan maksamista välittömästi edeltäneille vuosille, ja näin saatu määrä jaetaan 210:llä, joka on vanhuuseläkkeen määräytymisperusteen laskemisessa [LGSS:n] 162 §:n 1 momentin mukaisesti käytetty jakaja?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi:

Onko SEUT 48 artiklassa ja [asetuksen N:o 1408/71] 3 artiklassa esitettyjen yhteisön tavoitteiden sekä [tämän asetuksen liitteessä VI olevan H osan 4 kohdan] sanamuodon mukaista tulkita [tätä liitettä] siten, että Espanjan teoreettinen etuus lasketaan niiden vakuutetun tosiasiallisten maksujen perusteella, jotka kuuluvat viimeisen vakuutusmaksun espanjalaiseen sosiaaliturvaan maksamista välittömästi edeltäneille vuosille, ja näin saatu määrä jaetaan niiden vuosien määrällä, joilta vakuutusmaksuja on maksettu Espanjassa?

3) Siinä tapauksessa, että toiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, olipa ensimmäiseen kysymykseen vastattu myöntävästi tai kieltävästi:

Voidaanko esillä olevassa asiassa kuvattuun tilanteeseen soveltaa analogisesti – – [asetuksen (EY) N:o 883/2004 liitteessä XI olevan otsikon 'Espanja' alla olevan 2 kohdan a alakohtaa], jotta voitaisiin saavuttaa SEUT 48 artiklassa ja [asetuksen N:o 1408/71] 3 artiklassa esitetyt yhteisön tavoitteet, ja johtaako tämä analoginen soveltaminen siihen, että Portugalissa maksettu vakuutuskausi katetaan Espanjan vakuutusmaksuperustalla, joka on ajallisesti lähimpänä tätä ajanjaksoa, kuitenkin niin, että huomioon otetaan kuluttajahintojen kehitys?

4) Siinä tapauksessa, että ensimmäiseen, toiseen ja kolmanteen kysymykseen vastataan kieltävästi:

Jos mikään edellä esitetyistä tulkintavaihtoehdoista ei ole kokonaan tai osittain oikea, mikä [asetuksen N:o 1408/71 liitteessä VI olevan H osan 4 kohdan] tulkinta, joka on hyödyllinen esillä olevan asian ratkaisemiseksi, on parhaiten yhteensoveltuva SEUT 48 artiklassa ja [asetuksen N:o 1408/71] 3 artiklassa esitettyjen yhteisön tavoitteiden sekä [kyseisen asetuksen liitteessä VI olevan H osan 4 kohdan] sanamuodon kanssa?"

Ennakkoratkaisukysymysten arviointi

31 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pyrkii kysymyksillään, joita on tutkittava yhdessä, selvittämään pääasiallisesti, ovatko SEUT 48 artikla ja asetuksen N:o 1408/71 3 artikla sekä saman asetuksen liitteessä VI olevan H osan 4 kohta tai asetuksen N:o 883/2004 liitteessä XI olevan otsikon "Espanja" alla olevan 2 kohdan a alakohta esteenä pääasian kohteena olevan kaltaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan itsenäisen ammatinharjoittajan, riippumatta siitä, onko tämä siirtotyöläinen tai ei, vanhuuseläkkeen teoreettinen määrä lasketaan aina siten, että tämän työntekijän 15 vuoden kiinteänä viitekautena, joka edeltää asianomaisen tässä valtiossa maksamaa viimeistä vakuutusmaksua, maksamat vakuutusmaksuperustat jaetaan 210:llä, ilman että tämän ajanjakson pituutta tai käytettyä jakajaa voitaisiin mukauttaa sen huomioon ottamiseksi, että kyseinen työntekijä on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen.

32 Aluksi on todettava, että asetuksen N:o 883/2004 91 artiklan mukaan, luettuna yhdessä asetuksen N:o 987/2009 97 artiklan kanssa, asetusta N:o 883/2004 sovellettiin vasta 1.5.2010 lähtien.

33 Kuten tämän tuomion 16 kohdasta käy ilmi, INSS myönsi 9.11.2006 Salgado Gonzálezille vanhuuseläkkeen 1.1.2006 lukien. Kuten lisäksi myös julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 30 kohdassa, mistään asiakirja-aineistoon sisältyvästä seikasta ei ilmene, että Salgado González olisi käyttänyt kyseisen asetuksen 87 artiklan 5 kohdassa tarjottua mahdollisuutta pyytää oikeuksiensa uudelleen tutkimista.

34 Tästä seuraa, että asetusta N:o 883/2004 ei voida soveltaa ajallisesti pääasiassa.

35 Kansallisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin vastaamiseksi on muistutettava, että asetuksella N:o 1408/71 ei luoda yhteistä sosiaaliturvajärjestelmää vaan annetaan erillisten kansallisten järjestelmien jäädä edelleen voimaan, ja asetuksen tarkoituksena on ainoastaan näiden järjestelmien yhteensovittaminen. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltiot siis säilyttävät toimivaltansa sosiaaliturvajärjestelmiensä sisällön määrittämisen osalta (ks. asia C-212/06, Gouvernement de la Communauté française ja Gouvernement wallon, tuomio 1.4.2008, Kok., s. I-1683, 43 kohta ja asia C-503/09, Stewart, tuomio 21.7.2011, Kok., s. I-6497, 75 kohta).

36 Koska alaa ei ole unionin tasolla yhdenmukaistettu, kunkin jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan vapaasti vahvistaa muun muassa edellytykset, joiden täyttyessä oikeus etuuksiin syntyy (em. asia Stewart, tuomion 76 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

37 Jäsenvaltioiden on kuitenkin tätä toimivaltaa käyttäessään noudatettava unionin oikeutta ja erityisesti niitä EUT-sopimuksen määräyksiä, jotka koskevat jokaiselle unionin kansalaiselle tunnustettua vapautta liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella (em. asia Stewart, tuomion 77 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 Tässä yhteydessä on muistutettava, että asetuksen N:o 1408/71 45 artiklassa säädetään, että jos jäsenvaltion lainsäädännön mukaan tässä säännöksessä tarkoitettuja etuuksia, kuten vanhuuseläkettä, koskevan oikeuden saavuttamiseksi edellytetään vakuutuskausien täyttymistä, tämän jäsenvaltion toimivaltainen vakuutuslaitos ottaa huomioon tarpeellisessa määrin muiden jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaan täyttyneet vakuutuskaudet. Toimivaltainen laitos ottaa nämä kaudet huomioon ikään kuin ne olisivat sen soveltaman lainsäädännön mukaisesti täyttyneitä kausia.

39 Pääasiassa on kiistatonta, että INSS on selvittäessään, oliko Salgado González maksanut vakuutusmaksuja LGSS:n 161 §:n 1 momentin b kohdassa tarkoitetulla tavalla vähintään 15 vuoden ajan, ottanut huomioon sekä Espanjassa että Portugalissa täytetyt kaudet asetuksen N:o 1408/71 45 artiklan mukaisesti.

40 Sitä vastoin kansallinen tuomioistuin pohtii, onko unionin oikeus esteenä INSS:n käyttämille kyseisen etuuden teoreettisen määrän laskentatavoille.

41 Tässä yhteydessä on muistutettava, että asetuksen N:o 1408/71 46 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan tällaisen etuuden teoreettinen määrä on laskettava ikään kuin vakuutettu henkilö olisi työskennellyt yksinomaan kyseisessä jäsenvaltiossa (asia C-30/04, Koschitzki, tuomio 21.7.2005, Kok., s. I-7389, 27 kohta).

42 Lisäksi asetuksen N:o 1408/71 47 artiklassa säädetään täydentäviä säännöksiä etuuksien laskemiseksi. Erityisesti sen 1 kohdan g alakohdassa säädetään, että jos jäsenvaltion lainsäädännön mukaan etuudet lasketaan keskimääräisten vakuutusmaksujen perusteella, tämän valtion toimivaltainen laitos määrää tämän keskimääräisen luvun yksinomaan sanotun valtion lainsäädännön mukaan täyttyneiden vakuutuskausien perusteella. Lisäksi asetuksen N:o 1408/71 liitteessä VI olevan H osan, jossa selostetaan erityismääräykset Espanjan lainsäädännön soveltamiseksi, 4 kohdan a alakohdassa täsmennetään, että asetuksen 47 artiklan mukaisesti Espanjan teoreettinen etuus lasketaan niiden vakuutetun tosiasiallisten maksujen perusteella, jotka kuuluvat viimeisen vakuutusmaksun espanjalaiseen sosiaaliturvaan maksamista välittömästi edeltäneille vuosille.

43 Kuten vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, asetuksen N:o 1408/71 46 artiklan 2 kohtaa ja 47 artiklan 1 kohtaa on tulkittava SEUT 48 artiklassa vahvistetun tavoitteen valossa, jonka mukaan erityisesti siirtotyöläisten sosiaaliturvaetuuksien määrää ei vähennetä sen vuoksi, että he ovat käyttäneet oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen (em. asia Reichling, tuomion 21 ja 22 kohta ja em. asia Lafuente Nieto, tuomion 33 kohta).

44 INSS on pääasian kohteena olevaa etuutta myöntäessään laskenut Salgado Gonzálezin vanhuuseläkkeen teoreettisen määrän soveltamalla LGSS:n 162 §:n 1 momentissa säädettyä sääntöä, jonka mukaan tämä määrä on laskettava keskimääräisten vakuutusmaksujen perusteella.

45 On totta, että se on myöntäessään oikeutta etuuteen ottanut huomioon asetuksen N:o 1408/71 45 artiklan mukaisesti Portugalissa maksetut vakuutusmaksut ikään kuin ne olisivat Espanjan lainsäädännön mukaisesti täyttyneitä kausia.

46 Asetuksen N:o 1408/71 47 artiklan 1 kohdan g alakohdasta seuraa kuitenkin, että keskimääräisten vakuutusmaksujen perusteiden laskemisessa käytetään ainoastaan kyseisen lainsäädännön nojalla maksettuja määriä (ks. analogisesti em. asia Lafuente Nieto, tuomion 39 kohta).

47 Tältä osin on ilmeistä, että INSS ei ole pääasian kohteena olevan etuuden teoreettista määrää laskiessaan laskenut Salgado Gonzálezin keskimääräisiä vakuutusmaksuja yksinomaan niiden Espanjassa täyttyneiden vakuutuskausien perusteella, jotka kuuluvat viimeisen vakuutusmaksun espanjalaiseen sosiaaliturvaan maksamista välittömästi edeltäneille vuosille, siten kuin asetuksen N:o 1408/71 47 artiklan 1 kohdan g alakohdassa ja tämän asetuksen liitteessä VI olevan H osan 4 kohdan a alakohdassa edellytetään.

48 Salgado González on näet maksanut Espanjan sosiaaliturvajärjestelmään vakuutusmaksuja 1.2.1989–31.3.1999, yhteensä 3 711 päivältä eli noin kymmenen vuoden ja kahden kuukauden ajan, kun taas INSS lisäsi laskelmaansa fiktiivisen kauden 1.4.1984–30.1.1989, jotta edellytys, jonka mukaan vakuutusmaksuja oli täytynyt maksaa Salgado Gonzálezin viimeisen espanjalaisen vakuutusmaksun maksamista edeltäneiden 15:n vuoden ajan, täyttyisi. Tällä toimituksella INSS:n tarkoituksena oli vahvistaa osoittaja, johon LGSS:n 162 §:n 1 momentissa säädettyä jakajaa 210 voitiin soveltaa, ja laskea siten tarvittavat keskimääräiset vakuutusmaksut, jotta se voisi vahvistaa eläkkeen määräytymisperusteen.

49 Koska Salgado González ei kuitenkaan ollut maksanut vakuutusmaksuja 1.4.1984–31.3.1989, INSS otti laskelmassaan huomioon vakuutuskausia, joita ei ollut täytetty Espanjassa. Koska nämä kaudet otettiin huomioon suuruudella 0, niiden huomioon ottamisesta seurasi, että Salgado Gonzálezin keskimääräisten vakuutusmaksujen määrä pieneni.

50 On todettava, että keskimääräisten vakuutusmaksujen määrä ei olisi pienentynyt tällä tavalla, jos Salgado González olisi maksanut vakuutusmaksuja ainoastaan Espanjassa eikä olisi käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen. Toisin sanoen vastoin asetuksen
N:o 1408/71 46 artiklan 2 kohdan a alakohdassa asetettuja vaatimuksia, sellaisina kuin niistä on muistutettu tämän tuomion 41 kohdassa, Salgado Gonzálezin vanhuuseläkkeen teoreettista määrää ei ole laskettu ikään kuin hän olisi työskennellyt yksinomaan Espanjassa.

51 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 44 kohdassa, tilanne voisi olla toinen, jos kansallisessa lainsäädännössä säädettäisiin vanhuuseläkkeen teoreettisen määrän laskemiseen sovellettavista mukautusmekanismeista sen huomioon ottamiseksi, että kyseinen työntekijä on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen. Nyt käsiteltävässä asiassa LGSS:n 162 §:n 2 momentissa säädetyt säännöt huomioon ottaen jakajaa voitaisiin mukauttaa siten, että se heijastaisi vakuutetun todella maksamien tavanomaisten vakuutusmaksujen ja ylimääräisten vakuutusmaksujen määrää.

52 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että SEUT 48 artiklaa, asetuksen N:o 1408/71 3 artiklaa, 46 artiklan 2 kohdan a alakohtaa ja 47 artiklan 1 kohdan g alakohtaa sekä saman asetuksen liitteessä VI olevan H osan 4 kohtaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasian kohteena olevan kaltaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan itsenäisen ammatinharjoittajan, riippumatta siitä, onko tämä siirtotyöläinen tai ei, vanhuuseläkkeen teoreettinen määrä lasketaan aina siten, että tämän työntekijän kiinteänä viitekautena, joka edeltää asianomaisen tässä valtiossa maksamaa viimeistä vakuutusmaksua, maksamat vakuutusmaksuperustat jaetaan kiinteällä jakajalla, ilman että tämän ajanjakson pituutta tai mainittua jakajaa voitaisiin mukauttaa sen huomioon ottamiseksi, että kyseinen työntekijä on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen.

Oikeudenkäyntikulut

53 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

SEUT 48 artiklaa, sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97, sellaisena kuin se on muutettuna 5.4.2006 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 629/2006, 3 artiklaa, 46 artiklan 2 kohdan a alakohtaa ja 47 artiklan 1 kohdan g alakohtaa sekä saman asetuksen liitteessä VI olevan H osan 4 kohtaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasian kohteena olevan kaltaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan itsenäisen ammatinharjoittajan, riippumatta siitä, onko tämä siirtotyöläinen tai ei, vanhuuseläkkeen teoreettinen määrä lasketaan aina siten, että tämän työntekijän kiinteänä viitekautena, joka edeltää asianomaisen tässä valtiossa maksamaa viimeistä vakuutusmaksua, maksamat vakuutusmaksuperustat jaetaan kiinteällä jakajalla, ilman että tämän ajanjakson pituutta tai mainittua jakajaa voitaisiin mukauttaa sen huomioon ottamiseksi, että kyseinen työntekijä on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen.

Allekirjoitukset